

DOI: 10.18372/2307-9061.76.20522

УДК 342.9(045)

Л. С. Нецька,

кандидат юридичних наук, доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7383-3586>

П. П. Якименко,

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

ФУНКЦІОНУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

проспект Любомира Гузара, 1, 03058, Київ, Україна

E-mails: liubov.netska@npp.kai.edu.ua, 6890106@stud.kai.edu.ua

Мета: комплексний аналіз нормативних, організаційних та процедурних трансформацій адміністративного судочинства України в умовах воєнного стану задля виявлення ключових проблем і перспектив удосконалення цього виду судочинства. **Методи дослідження:** діалектичний, системно-функціональний, аналізу і синтезу, формально-юридичний, логіко-юридичний. **Результати:** окреслено ключові проблеми адміністративного судочинства в умовах воєнного стану. Здійснено аналіз змін процесуального законодавства, спрямованих на подолання викликів, що постали перед адміністративними судами. Дано оцінку ефективності запроваджених цифрових інструментів та їх впливу на доступ до правосуддя, забезпечення безперервності адміністративного судового процесу. Висунуто пропозиції щодо удосконалення законодавства, адміністративного судочинства та судової практики з окремих категорій спорів. **Обговорення:** вплив воєнного стану та правового регулювання на організацію і здійснення адміністративного судочинства. Законодавчі підстави для дистанційного судового процесу. Поважні причини для поновлення адміністративними судами в умовах воєнного стану процесуальних строків, встановлених законом. Адміністративні спори про обмеження прав і свобод громадян в умовах воєнного стану. Удосконалення цифровізації адміністративного судочинства із урахуванням сучасних ризиків і технічної недоступності для окремих груп громадян.

Ключові слова: адміністративні суди; воєнний стан; права людини; цифровізація; судова система.

Постановка проблеми та її актуальність. У сучасних умовах функціонування правова система України зазнає серйозних трансформацій, зумовлених глибокими суспільно-політичними та економічними змінами, спричиненими повномасштабною збройною агресією РФ. Однією з ключових інституцій, яка виконує стабілізаційну для правової системи й суспільства та захисну функцію, є адміністративне судочинство. Адміністративні суди відіграють

ключову роль у забезпеченні захисту прав, свобод та законних інтересів громадян у правовідносинах із органами державної влади, особливо в таких сферах, як соціальне забезпечення, мобілізаційні заходи, функціонування військових адміністрацій та запровадження обмежень прав людини. Проблематика функціонування адміністративної юстиції в умовах надзвичайних викликів потребує ґрунтовного переосмислення як з точки зору ефек-

тивності організації правосуддя, так і в контексті забезпечення доступу до правосуддя, гарантій процесуальної рівності та дотримання принципів верховенства права. Тема набуває актуальності через пристосування судової практики та нормативно-правового регулювання до змінених умов, зокрема тимчасової окупації окремих територій, обмеження свободи пересування, небезпеки для життя учасників судових проваджень, а також потреб, пов'язаних із цифровою модернізацією судової системи.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Питання функціонування адміністративного судочинства в умовах воєнного стану привертало увагу багатьох українських дослідників, серед яких О.В. Артюшенко, А.Й. Герич, Н.О. Дідик, А.В. Завидняк, В.В. Петрик, О.Г. Привиденцев, О.М. Росул, М.І. Смокович, Ю.І. Цвіркун, О.І. Шкуропацький, І.О. Шкуропацька. Водночас проведені дослідження стосуються окремих аспектів проблеми та не охоплюють її в комплексі або не враховують змін, які вже відбулися, чи нових викликів. Деякі науковці вказують на практичну неможливість повноцінного впровадження дистанційної форми здійснення правосуддя через відсутність чітко визначених законодавчих механізмів, звертаючи увагу на необхідність вдосконалення процесуального законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Воєнний стан, як форма надзвичайного правового режиму, вимагає специфічних організаційно-правових підходів до здійснення правосуддя, зокрема й адміністративного. Водночас держава має забезпечити безперервність та ефективність судочинства навіть у ситуаціях, коли частина територій тимчасово окупована, зруйнована критична інфраструктура, а судді, працівники апаратів судів і сторони процесу перебувають у зоні підвищеного ризику. У цих умовах важливими стають гнучкість, адаптивність судової системи, використання цифрових технологій, процедурної економії, а також збереження довіри суспільства до правосуддя.

Згідно з ч. 5 ст. 125 Конституції України, для захисту прав та публічно-правових інтересів працюють адміністративні суди [1]. Відповідно до ч. 1 ст. 2 Кодексу адміністративного судочин-

ства України (далі – КАС України), головною метою адміністративного судочинства є забезпечення справедливого, об'єктивного та своєчасного розгляду справ у публічно-правовій сфері. Це має за мету гарантувати ефективний захист прав, основоположних принципів і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у випадку їх порушення органами державної влади або іншими суб'єктами владних повноважень [2].

Адміністративні суди в Україні виконують надзвичайно важливу функцію: вони вирішують публічно-правові спори, що виникають між громадянами (або іншими суб'єктами) та органами виконавчої влади. Саме в умовах кризи, таких як війна або надзвичайний стан, потреба в ефективному контролі за діяльністю публічної адміністрації лише зростає. З одного боку, держава отримує ширші повноваження – наприклад, обмеження прав і свобод громадян, мобілізаційні заходи, примусове відчуження майна. З іншого боку, зростає ризик зловживання цими повноваженнями.

О.Г. Привиденцев підкреслює, що запровадження воєнного стану суттєво впливає на трансформацію правового механізму функціонування адміністративного судочинства, відіграючи ключову роль у його адаптації до надзвичайних умов [3, с. 56].

У перші місяці повномасштабного вторгнення чимало адміністративних судів фізично не могли виконувати свої функції: через бойові дії чи тимчасову окупацію. Було здійснено переміщення (евакуацію) багатьох судів у безпечніші регіони. Окрему складність становило питання організації доступу громадян до правосуддя. Велика кількість людей була змушена покинути місця постійного проживання, багато з них втратили документи, засоби зв'язку, можливість отримувати повідомлення про хід справи.

У зв'язку з високими ризиками і неможливістю здійснення правосуддя у Херсоні в 2022 році територіальну підсудність судових справ Херсонського окружного адміністративного суду було змінено на Одеський окружний адміністративний суд за розпорядженням голови Верховного Суду від 18.03.2022 № 11/0/9-22. Так само змінено територіальну підсудність ін-

ших судів, які не змогли чинити судочинство, опинившись у зоні бойових дій. У відповідь на нові виклики судова влада також почала активно впроваджувати інструменти електронного правосуддя. Портал «Електронний суд», який був створений ще до початку повномасштабної війни, набув особливого значення в умовах воєнного стану. Він є складовою частиною Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи (далі – ЄСІКС) і виконує функцію електронного обміну процесуальними документами. Цифрова платформа дає змогу здійснювати електронний обмін документами між судами, органами та установами, що належать до системи правосуддя, а також між судовими органами і учасниками процесу, включаючи можливість обміну документами між самими учасниками справи. Запровадження цієї системи значно підвищило ефективність і зручність взаємодії в межах судового провадження.

На законодавчому рівні ще в перший рік військової агресії РФ проти України було вирішено питання про запровадження різних способів доведення інформації про судові справи, що розглядаються судами (шляхом внесення відповідних змін у Закон України «Про судoustрій і статус суддів»). Це позитивно вплинуло на реалізацію доступу до правосуддя. З'явилася можливість отримати інформацію про адміністративний суд, сторони спору, місце, час і дату призначеного судового засідання через Єдиний державний веб-портал електронних послуг, зокрема мобільний застосунок «Дія». Додатковими способами інформування про хід судових справ стали смс-повідомлення, повідомлення на електронну пошту чи у месенджери.

Після набуття чинності Законом України № 3200-IX від 29.06.2023 впроваджена обов'язкова вимога створення електронного кабінету в ЄСІКС для окремих категорій осіб. Зокрема, такий обов'язок покладено на адвокатів, нотаріусів, державних і приватних виконавців, арбітражних керуючих, судових експертів, а також на представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших юридичних осіб. Для всіх інших осіб реєстрація електронного кабінету є правом, а не обов'язком, і здійснюється за бажанням.

Обмін документами через електронні кабінети спрощує доступ до матеріалів справи, документів суду, дозволяє економити час і кошти, що витрачаються на пересилання поштою.

Сучасні цифрові інструменти сприяють впровадженню дистанційного судочинства, що важливо з огляду на ризики безпеки життя та здоров'я учасників процесу і суддів. Однак, Н.О. Дідик, В.В. Петрик і О.М. Росул вважають віддалену роботу суддів майже нереальною через відсутність відповідного законодавчого регулювання [4, с. 132]. А.В. Завидняк та М.І. Смокович підтримують активне застосування цифрових технологій у діяльності судів [5, с. 219; 6, с. 452]. Зокрема М.І. Смокович зауважує, що дистанційна форма правосуддя у ряді випадків може бути найбільш виправданою в умовах воєнного стану. Варто погодитися з цим твердженням, але разом з тим зрозуміло, що не всякий судовий розгляд може відбуватися дистанційно, а тому на ці випадки потрібні чіткі правові приписи. Попри різні думки, судові процеси в Україні відбуваються і дистанційно. Але, як звертає увагу А.Й. Герич, до Вищої ради правосуддя надходять скарги стосовно дистанційного розгляду справ [7]. Це доводить нашу думку про необхідність конкретизації такої форми судового процесу у законодавстві.

Не викликає сумніву необхідність здійснення адміністративного судочинства і навіть підвищення його ефективності у складних суспільно-політичних та соціально-економічних обставинах, оскільки публічно-правові спори є реакцією на загострення певних видів правовідносин. Назрілі питання щодо заборони певних політичних партій, релігійних організацій перенеслися у площину правосуддя. Внесеними змінами у Перехідні положення КАС України визначено, що в умовах воєнного стану адміністративні справи про заборону політичної партії відповідно до статті 289³ Кодексу як суду першої інстанції підсудні апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Львів (п. 4 розділу VII Кодексу). Відповідно до п. 4³ розділу VII КАС України в умовах воєнного стану в Україні адміністративні справи за позовом до центрального органу виконавчої влади, що реалізує дер-

жавну політику у сфері релігії, підсудні і вирішуються окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ (виключна підсудність) [2].

Воєнний стан в Україні може суттєво впливати на дотримання процесуальних строків, встановлених законом. Ситуації з пропуском таких строків мають місце в адміністративних справах, де позивачами виступають військово-службовці, мобілізовані особи, особи, які проживають в зоні бойових дій, або які змушені переїжджати в іншу місцевість і ін. Касаційний адміністративний суд Верховного Суду у постанові від 29.09.2022 у справі № 500/1912/22, де позивачем виступав учасник бойових дій, який пропустив процесуальний строк для звернення до суду, зробив важливий висновок, що «протягом усього періоду дії воєнного стану, запровадженого на території України у зв'язку зі збройною агресією російської федерації, суворе застосування адміністративними судами процесуальних строків стосовно звернення до суду із позовними заявами, апеляційними і касаційними скаргами, іншими процесуальними документами може мати ознаки невинуватеного обмеження доступу до суду, гарантованого статтями 55, 124, 129 Конституції України, ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та ст. 6 зазначеної Конвенції». Хоча сам по собі факт запровадження воєнного стану не є поважною причиною для поновлення пропущеного процесуального строку, але Суд звернув увагу на статус позивача, який мобілізований до Збройних Сил України з 24.02.2022, визнавши у цьому випадку поважність причин пропуску процесуального строку. На думку колегії суддів, «при застосуванні процесуальних норм слід уникати як надмірного формалізму, так і надмірної гнучкості, які можуть призвести до нівелювання процесуальних вимог, встановлених законом» [8].

З огляду на участь Збройних Сил України у захисті держави з'явилась велика кількість справ, пов'язаних із соціальним забезпеченням військових, виплатами пораненим або родинам загиблих, спорами щодо мобілізації чи звільнення з військової служби. Адміністративні суди

опинились у ситуації, коли необхідно оперативно, але неупереджено вирішувати справи, що мають глибоке людське значення й емоційне навантаження.

З аналізу рішення Миколаївського окружного адміністративного суду від 28 лютого 2025 р. у справі № 400/11323/24 випливає, що капітан юстиції запасу подав позов до Міністерства оборони України, оскаржуючи рішення Комісії з контролю за забезпеченням військовослужбовців житлом, оформлене протоколом № 193 від 15 жовтня 2024 року. Позивач просив визнати дії відповідача протиправними в частині відмови погодити надання йому квартири для постійного проживання, а також зобов'язати повторно розглянути його справу з урахуванням висновків суду. В обґрунтуванні вимог зауважив, що відповідно до Житлового кодексу України, законодавства про соціальний захист військовослужбовців, урядових постанов та відомчих інструкцій держава зобов'язана забезпечити його житлом. Відмова у погодженні надання житла, на його думку, є необґрунтованою, адже рішення Комісії не містить чіткого пояснення, яким саме нормам законодавства не відповідає подана ним пропозиція. Це, як вважає позивач, створює ситуацію правової невизначеності. У відповідь Міністерство оборони України попросило суд відмовити в задоволенні позову, вказуючи на те, що рішення Комісії є правомірним. В обґрунтування відповідал послався на чинні накази Міноборони від 2022 року, якими призупинено виключення службового житла з житлового фонду у зв'язку з воєнним станом, і наголошується на необхідності збереження фонду для забезпечення потреб військовослужбовців.

Суд частково задовольнив позовні вимоги, зобов'язавши Міністерство оборони України, від імені якого діяла Комісія з контролю за забезпеченням житлом військовослужбовців Збройних Сил України та членів їхніх сімей, повторно розглянути облікову справу капітана юстиції запасу-позивача. Під час повторного розгляду Комісія має врахувати правові висновки, викладені у рішенні суду при прийнятті рішення щодо надання житла для постійного проживання з одночасним зняттям з квартирної обліку.

Окрім цього, суд визнав недійсним у відповідній частині рішення Міністерства оборони України, яким було відмовлено капітану юстиції запасу у наданні квартири для постійного проживання [9].

В умовах воєнного стану адміністративні суди також розглядають численні справи про оскарження рішень військових адміністрацій, обмеження конституційних прав громадян (наприклад, свободи пересування, права на інформацію тощо). Судова влада повинна демонструвати здатність застосовувати принцип пропорційності, який особливо актуальний у кризових ситуаціях.

Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) 30 жовтня 2023 року прийняв до розгляду справу українця О.В. Коніченка (заява № 57699/22), який скаржився на порушення його права на свободу пересування (ст. 2 Протоколу № 4 до Конвенції) у поєднанні з заборобою дискримінації (ст. 14). Після початку повномасштабної війни заявнику тричі відмовили у виїзді за кордон разом із дворічним сином, якого він самостійно виховує. Відмови обґрунтовувалися нібито відсутністю належних документів. Адміністративні суди першої інстанції частково підтримали заявника, однак апеляційна інстанція знову стала на бік Державної прикордонної служби України (ДПСУ), попри те, що та не надала чіткого пояснення, які документи вважаються достатніми та на підставі якого закону. Відтак адміністративні суди у спорах зазначеної категорії займали різні позиції, застосовуючи різну мотивацію, на що справедливо звернули увагу адвокати, аналізуючи рішення судів у подібних справах № 260/3494/22, 260/3982/22, 420/21676/23, 600/3043/23-а, 600/4265/22-а [10]. Наразі у постанові Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 11 серпня 2025 року у справі № 640/21967/22 сформовано правовий висновок, відповідно до якого для перетину державного кордону України під час воєнного стану громадяни України повинні мати та надати на паспортному контролі не тільки дійсний паспортний документ, але і відповідний документ, який свідчить про звільнення від призову на військову службу під час мобілізації, що

відповідатиме вимогам Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та Правил [11]. Принаймні цей висновок уніфікує судову практику адміністративних судів у справах про перетин державного кордону.

Ще у постанові від 09 березня 2023 року у справі № 600/2520/22-а Верховний Суд визнав, що обмеження певних категорій громадян у праві виїзду за кордон під час воєнного стану певною мірою є втручанням у приватне життя особи в розумінні Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, однак таке втручання прямо передбачено законом і переслідує абсолютно легітимну мету.

Аналізуючи Закон України «Про правовий режим воєнного стану», зокрема положення статей 1, 2 та 6 цього Закону, варто висувати, що обмеження прав і свобод людини можуть запроваджуватись виключно указом Президента України, який має бути затверджений Верховною Радою України [12]. Однак Указ Президента від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», а також усі подальші укази про його продовження, не містять конкретного переліку обмежень конституційних прав та принципів, а лише дозволяють запровадження таких обмежень у майбутньому [13]. Через відсутність на рівні законодавства чіткого й офіційного списку документів, необхідних для виїзду за кордон під час воєнного стану, створюється правова невизначеність. Така ситуація відкриває простір для зловживань з боку державних органів, які можуть свавільно тлумачити вимоги до громадян. Це, у свою чергу, створює реальні ризики масштабного порушення прав людини, гарантованих Європейською конвенцією з прав людини. Хоча вбачається, що саме адміністративні суди здатні завадити руйнуванню вибудованої системи прав і свобод людини, демократичних інституцій, але правових висновків Верховного Суду у справах про виїзд за кордон в умовах воєнного стану недостатньо, бо вони *не усувають правової невизначеності*. Відтак необхідні зміни саме до Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України».

М.І. Смокович звернув увагу на проблеми, з якими стикаються адміністративні суди під час

розгляду справ у сфері соціальних правовідносин. Зокрема, на його бачення, однією з ключових проблем є надмірна кількість нормативно-правових актів, які регулюють соціальне законодавство. Зокрема, лише пенсійне забезпечення, як складова соціальних прав, охоплюється понад п'ятнадцятьма окремими законами. Така фрагментованість та динамічність нормативної бази значно ускладнює здійснення судочинства, адже часті зміни до законів нерідко вступають у суперечність між собою [14].

На думку С. Стеценка, існує тісний зв'язок між науковими дослідженнями та судовою практикою, який сприяє взаємному розвитку обох напрямів в сучасних умовах здійснення правосуддя. Тому він вважає за важливе враховувати взаємодію теоретичних засад адміністративного права та практики адміністративного судочинства [15].

У будь-якому разі потрібно шукати механізми для покращення судочинства в умовах воєнного стану. На наш погляд, слушною пропозицією є прийняття спеціального закону про судочинство в умовах надзвичайного стану. Такий закон міг би уніфікувати підходи до переміщення судів, переведення суддів, електронного провадження, збереження доступу до правосуддя та правової визначеності в умовах загроз. Також варто забезпечити більш глобальне та розширене функціонування «Електронного суду» як основного механізму процесуального обміну, із забезпеченням технічної та правової можливості долучення всіх учасників процесу, зокрема й представників органів влади. Необхідно деталізувати процесуальні механізми участі сторін у засіданнях через відеозв'язок, з урахуванням стандартів доступності, ідентифікації та фіксації перебігу процесу. Водночас у рамках цифрової трансформації потрібно створити механізм резервного копіювання судових реєстрів, матеріалів справ, рішень суду, особливо в регіонах, де існує висока ймовірність бойових дій чи кібератак.

Висновки. Аналізуючи досвід функціонування адміністративного судочинства під час воєнного стану, варто зазначити, що воно продемонструвало стійкість і здатність здійснювати правосуддя. Позитивним змінам і

трансформації судової системи посприяло впровадження цифрових технологій. Триває поступове вдосконалення адміністративного процесуального законодавства на основі запитів практики. Найважливіше завдання для адміністративного судочинства в період обмеження конституційних прав – забезпечення балансу між захистом національної безпеки та збереженням фундаментальних прав і свобод людини. Суд має виступати не лише арбітром у спорах, а й гарантом того, що навіть в умовах надзвичайних викликів право залишається дієвим, а держава не втрачає свого демократичного обличчя.

Література

1. Конституція України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 15.06.2025).
2. Кодекс адміністративного судочинства України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 15.06.2025).
3. Привиденцев О.Г. Особливості здійснення адміністративного судочинства в умовах воєнного стану. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Вип. 1(42). С. 54-57. DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1\(42\).992](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1(42).992)
4. Росул О.М., Дідик Н.О., Петрик В.В. Сучасні виклики правосуддю в умовах глобалізації та війни в Україні. *Міжнародний науковий вісник «Грааль науки»*. 2022. № 17. С. 130-134. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.22.07.2022.020>
5. Завидняк А.В. Доступ до адміністративного правосуддя в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1(32). С. 218-221. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.41>
6. Смокович М.І. Здійснення правосуддя в умовах воєнного стану: до питання законодавчих змін. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. Вип. 70. С. 450-455. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.72>
7. Герич А.Й. Доступ до адміністративного правосуддя під час війни. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 5.

С. 227-232. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.05.42>

8. Постанова Верховного Суду від 29 верес. 2022 р. у справі № 500/1912/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106545406> (дата звернення: 17.06.2025).

9. Рішення Миколаївського окружного адміністративного суду від 28 лют. 2025 р. у справі № 125508796. YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/125508796/> (дата звернення: 17.06.2025).

10. Головач М., Лавриченко Л. Обмеження прав під час війни: пошук рівноваги між компенсацією та свободою. 09 січ. 2024 р. URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=2746266a-2bdb-46cf-9374-3fe528329ad4> (дата звернення: 17.06.2025).

11. Постанова Верховного Суду від 11 серп. 2025 р. у справі № 640/21967/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129450885> (дата звернення: 14.08.2025).

12. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 18.06.2025).

13. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лют. 2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 20.06.2025).

14. Адміністративне судочинство в умовах війни: учасники міжнародної конференції обговорили питання щодо процесуального права. Верховний Суд. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1450080/> (дата звернення: 20.06.2025).

15. Судді ВС розповіли про актуальні питання адміністративного судочинства, адміністративне право та його європеїзацію. Верховний Суд. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1501218/> (дата звернення: 20.06.2025).

References

1. Konstytutsiia Ukrainy. Ofitsiyni veb-portal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 15.06.2025).

2. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy. Ofitsiyni veb-portal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 15.06.2025).

3. Pryvydentsev O.H. Osoblyvosti zdiisnennia administratyvnoho sudochynstva v umovakh voiennoho stanu. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. 2022. Vyp. 1(42). S. 54-57. DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1\(42\).992](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1(42).992)

4. Rosul O.M., Didyk N.O., Petryk V.V. Suchasni vyklyky pravosuddiu v umovakh hlobalizatsii ta viiny v Ukraini. *Mizhnarodnyi naukovyi visnyk «Hraal nauky»*. 2022. № 17. S. 130-134. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.22.07.2022.020>

5. Zavydniak A.V. Dostup do administratyvnoho pravosuddia v umovakh voiennoho stanu. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*. 2022. № 1(32). S. 218-221. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.41>

6. Smokovych M.I. Zdiisnennia pravosuddia v umovakh voiennoho stanu: do pytannia zakonodavchikh zmin. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii «Pravo»*. 2022. Vyp. 70. S. 450-455. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.72>

7. Herych A.Y. Dostup do administratyvnoho pravosuddia pid chas viiny. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*. 2022. № 5. S. 227-232. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.05.42>.

8. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 29.09.2022 u spravi № 500/1912/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106545406> (дата звернення: 17.06.2025).

9. Rishennia Mykolaivskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 28.02.2025 u spravi № 125508796. YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/125508796/> (дата звернення: 17.06.2025).

10. Holovach M., Lavrychenko L. Obmezhennia prav pid chas viiny: poshuk rivnovahy mizh kompensatsiieiu ta svobodoiu. 09.01.2024. URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=2746266a-2bdb-46cf-9374-3fe528329ad4> (дата звернення: 17.06.2025).

11. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 11.08.2025 u spravi № 640/21967/22. URL:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/129450885> (data zvernennia: 14.08.2025).

12. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (data zvernennia: 18.06.2025).

13. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (data zvernennia: 20.06.2025).

14. Administratyvne sudochynstvo v umovakh viiny: uchastyky mizhnarodnoi konferentsii obho-

voryly pytannia shchodo protsesualnoho prava. Verkhovnyi Sud. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1450080/> (data zvernennia: 20.06.2025).

15. Suddi VS rozpovily pro aktualni pytannia administratyvnoho sudochynstva, administratyvne pravo ta yoho yevropeizatsiiu. Verkhovnyi Sud. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1501218/> (data zvernennia: 20.06.2025).

Liubov Netska, Pavlo Yakymenko

FUNCTIONING OF ADMINISTRATIVE JUDICIARY IN THE CONDITIONS OF MARTYR STATE IN UKRAINE

State University «Kyiv Aviation Institute»

Liubomyr Huzar Avenue, 1, 03058, Kyiv, Ukraine

E-mails: liubov.netska@npp.kai.edu.ua, 6890106@stud.kai.edu.ua

Purpose: a comprehensive analysis of the regulatory, organizational and procedural transformations of administrative justice in Ukraine under martial law in order to identify key problems and prospects for improving this type of justice. **Research methods:** dialectical, systemic-functional, analysis and synthesis, formal-legal, logical-legal. **Results:** key problems of administrative justice under martial law are outlined. Changes in procedural legislation aimed at overcoming the challenges facing administrative courts are analyzed. The effectiveness of the implemented digital tools and their impact on access to justice and ensuring the continuity of the administrative judicial process are assessed. Proposals are made to improve legislation, administrative judicial proceedings, and judicial practice in certain categories of disputes. **Discussion:** the impact of martial law and legal regulation on the organization and implementation of administrative justice. Legislative grounds for remote trial. Good reasons for administrative courts to resume procedural deadlines established by law under martial law. Administrative disputes about restrictions on the rights and freedoms of citizens under martial law. Improving the digitalization of administrative proceedings, taking into account modern risks and technical inaccessibility for certain groups of citizens.

Administrative justice during martial law demonstrated resilience and the ability to administer justice. The introduction of digital technologies contributed to positive changes and transformation of the judicial system. Gradual improvement of administrative procedural legislation based on practical requests continues. The most important task for administrative justice during the period of restriction of constitutional rights is to ensure a balance between the protection of national security and the preservation of fundamental human rights and freedoms. The court should act not only as an arbitrator in disputes, but also as a guarantor that even in conditions of extraordinary challenges, the law remains effective and the state does not lose its democratic face.

Key words: administrative courts; martial law; human rights; digitalization; judicial system.

Стаття надійшла до редакції 17.09.2025